តួនាទីរបស់តុលាការកម្ពុជាក្នុងករណីនយោបាយ

ករណីសិក្សាមួយពីខេត្តតាកែវ

ខែកក្កដា ឆ្នាំ២០១០

លាង សុខជឿន ត្រូវបាននាំខ្លួនចូលតុលាការខេត្តតាកែវ បន្ទាប់ពីត្រូវបានឃុំខ្លួនអស់រយៈពេល ៣៣ ម៉ោង
នៅក្នុងមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់នគរបាល ដោយផ្ដាច់ទំនាក់ទំនង

សម្ព័ន្ធខ្មែរជំរឿននិងការពារសិទ្ធិមនុស្ស លីកាដូ
LICADHO
CAMBODIAN LEAGUE FOR THE PROMOTION
AND DEFENSE OF HUMAN RIGHTS

ប្រវត្តិករណី

នៅថ្ងៃសៅរ៍ ទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ វេលាម៉ោង ៦ និង១៥នាទីព្រឹក លោកលាង សុខជឿន ដែលជាបុគ្គលិកអង្គការលីកាដូ ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅផ្ទះរបស់គាត់ក្នុងខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ ដោយមន្ត្រីនគរបាលមកពីនាយកដ្ឋានសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងនៃក្រសួងមហាផ្ទៃ។ ក្រោយពីត្រូវបានចាប់ខ្លួន លោក សុខជឿន ត្រូវបានបញ្ជូនទៅអគ្គនាយកដ្ឋាននគរបាលជាតិនៃរាជធានីភ្នំពេញ ដែលនៅទីនោះ គេបានឃុំខ្លួនគាត់អស់រយៈពេល ៣៣ ម៉ោង ដោយត្រូវផ្តាច់ការទាក់ទង ទោះបីជាគ្រួសារ និងមេធាវីរបស់គាត់បានស្នើសុំជួបជាច្រើនដងក៏ដោយ។

កម្ពុជា គឺជារដ្ឋភាគីមួយ នៃកត្តិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយ[១] មាត្រា ៩ (១) នៃកត្តិកាសញ្ញានេះ បានចែងដូចខាងក្រោម :

"ជនគ្រប់រូបមានសិទ្ធិមានសេរីភាព និងសន្តិសុខផ្ទាល់ខ្លួន។ គ្មានជនណាម្នាក់ត្រូវចាប់ខ្លួន ឬឃុំខ្លួនតាមអំពើចិត្តបានឡើយ។ គ្មានជនណាម្នាក់ ត្រូវដកហូតសេរីភាពនេះបានឡើយ លើកលែងតែមានហេតុផល និងស្របតាមនីតិវិធីដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់"។

គណៈកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្ស ជាតួអង្គសន្ធិសញ្ញា ដែលមានភារកិច្ចក្នុងការត្រួតពិនិត្យរដ្ឋភាគីនានាក្នុងការ"អនុវត្តន៏កត្តិកាសញ្ញាអន្តរជាតិស្តីពីសិទ្ធិពលរដ្ឋ និងនយោបាយបានបញ្ជាក់ថា ការដកហូតសេរីភាពក្នុងគ្រប់ករណីទាំងអស់ត្រូវតែអនុវត្តដោយអនុលោមតាមច្បាប់នៅក្នុងប្រទេសនោះ (គោលការណ៍នៃសេរីភាព)។ អ្វីដែលសំខាន់ជាងនេះទៅទៀតគឺគណៈកម្មាធិការបានកំណត់ថា ការដកហូតសេរីភាព ***មិនត្រូវធ្វើឡើងតាមអំពើចិត្តទេ*** ជាការបញ្ជាក់ច្បាស់ថា "*ការដកហូតតាមអំពើចិត្ត មិនត្រូវធ្វើដោយខុសច្បាប់ឡើយ ប៉ុន្តែគួរត្រូវបានបកស្រាយឱ្យបានទូលំទូលាយដោយមានបញ្ចូលនូវធាតុទាំងឡាយដូចជា ភាពមិនត្រឹមត្រូវ អយុត្តិធម៌ កង្វះការព្យាករណ៍ទុកជាមុន និងការអនុវត្តន៏ស្របច្បាប់*"។[២]

ការចាប់លោកលាង សុខជឿន និងការញូនទៅឃុំខ្លួនដោយតុលាការកម្ពុជា បង្ហាញនូវសញ្ញានានាអំពីភាពមិនសមរម្យ អយុត្តិធម៌ ខ្វះការព្យាករណ៏ទុកជាមុន និងមិនស្របតាមអ្វីដែលគណកម្មាធិការសិទ្ធិមនុស្សបានលើកឡើង។ ការរំលោភបំពានទាំងនេះ គឺជាលក្ខណៈនៃប្រព័ន្ធនយោបាយ ដែលបរាជ័យក្នុងការអនុវត្តន៏ច្បាប់ជាមូលដ្ឋានពិតៗ។

---

[១] មាត្រា ៣១ នៃរដ្ឋធម្មនុញ្ញនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាបានចែងថា " ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជាទទួលស្គាល់ និងគោរពសិទ្ធិមនុស្សនានាដែលមានចែងនៅក្នុងធម្មនុញ្ញអង្គការសហប្រជាជាតិ សេចក្តីប្រកាសជាសកលស្តីពីសិទ្ធិមនុស្ស និងគ្រប់សន្ធិសញ្ញា និងអនុសញ្ញាទាំងអស់ដែលពាក់ព័ន្ធនឹងសិទ្ធិមនុស្ស សិទ្ធិស្ត្រី និងសិទ្ធិកុមារ"។

[២] សេចក្តីជូនដំណឹងលេខ ៤៥៨/១៩៩១ A.W. Mukong v. Cameroon in UN doc. GOAR, A/49/40 (vol 11), P. 181, para 9.8

ការស៊ើបអង្កេតបឋម និង ដំណើរការបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរប្រឆាំងលើលោក លាង សុខជឿន

នៅថ្ងៃទី២៨ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ នគរបាលខេត្តតាកែវ បានបញ្ជូនរបាយការណ៍មួយច្បាប់ទៅការិយាល័យតំណាងអយ្យការអមតុលាការខេត្តតាកែវ ស្នើសុំបើកការស៊ើបអង្កេតមួយ[៣] ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងការចោទប្រកាន់ពីបទចែកផ្សាយខិតប័ណ្ណ ៤ដង នៅខេត្តតាកែវ ដែលកើតឡើងក្នុងចន្លោះពីថ្ងៃទី៩ ខែវិច្ឆិកា ឆ្នាំ២០០៩ និងថ្ងៃទី២១ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០។ ខិតប័ណ្ណទាំងនោះមានចេតនា *"ជេរប្រមាថថ្នាក់ដឹកនាំប្រទេស និងសម្តេចព្រះមហាវីរៈក្សត្រ"*។ ក្នុងករណីនេះ នគរបាលខេត្តតាកែវក៏បានជូនដំណឹងទៅនាយកដ្ឋានសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងនៃក្រសួងមហាផ្ទៃអំពីឧប្បត្តិហេតុទាំងនោះដែរ ។

នៅថ្ងៃទី២៩ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ ជាការបន្ថែមទៅលើរបាយការណ៍ដើមរបស់នគរបាលតំណាងអយ្យការអមតុលាការខេត្តតាកែវ លោកមាស សុភ័ក្ត បានបើកការស៊ើបអង្កេតជាផ្លូវការព្រមទាំងណែនាំដល់នគរបាលខេត្ត *"ឱ្យធ្វើការស្រាវជ្រាវរកភស្តុតាង និងបញ្ជូនរបាយការណ៍ស៊ើបអង្កេតទៅការិយាល័យរបស់គាត់"*។

មួយថ្ងៃក្រោយមក ថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ នគរបាលខេត្តតាកែវក៏បានបញ្ជូនរបាយការណ៍ស៊ើបអង្កេតរបស់ខ្លួនទៅការិយាល័យអយ្យការអមតុលាការ ដែលនៅក្នុងរបាយការណ៍នោះមាន ៣ ផ្នែកធំៗគឺៈ (១)របាយការណ៍ស្តីពីការស៊ើបអង្កេតរបស់នគរបាលនៅកន្លែងចែកផ្សាយខិតប័ណ្ណ (២)ចម្លើយសាក្សី ៤ នាក់ (៣)លទ្ធផលនៃការថតសម្លេងទូរស័ព្ទ ។ ជាខ្លឹមសាររបាយការណ៍នគរបាលអំពីលទ្ធផលនៃការស្រាវជ្រាវនៅទីកន្លែងកើតហេតុ គ្មានអ្វីក្រៅពីទីតាំង និងចំនួនខិតប័ណ្ណដែលបានរកឃើញឡើយ ហើយតួនាទីរបស់ "សាក្សី" (ឬ បណ្តាញផ្តល់ព័ត៌មានរបស់នគរបាល) គឺគ្រាន់តែបានបញ្ជាក់អំពីការបានដឹងថាឧប្បត្តិហេតុបានកើតឡើងតែប៉ុណ្ណោះ។ ចម្លើយសាក្សីទាំងឡាយនៅក្នុងរបាយ-ការណ៍នគរបាលនោះ ពុំមានបញ្ជាក់នូវចំណុចជាក់លាក់ណាមួយ ដែលបង្ហាញថា លោកលាង សុខជឿន អាចជាប់ពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងករណីនោះឡើយ ។

នៅក្នុងផ្នែកដែលសរសេរអំពី ការថតសម្លេង នគរបាលខេត្ត បានផ្តល់ឈ្មោះមនុស្សពីរនាក់ជាអ្វីដែលគេហៅ "អ្នកនៅពីក្រោយខ្នង" ដែលទំនងជាមានការជាប់ពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹង "ជនសង្ស័យ" ៤ នាក់ទៀតតាមរយៈទូរស័ព្ទដៃ ។ ជនសង្ស័យម្នាក់ក្នុងចំណោម ៤ នាក់ ក្នុងផ្នែកសរសេរអំពីការថតសម្លេងនៃរបាយការណ៍នគរបាល គឺឈ្មោះ លាង សុខលី

[៣] សូមអានមាត្រា ១២៤ ដែលពាក់ព័ន្ធជាមួយមាត្រា ៤៣-៤៥ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ហៅ ជឿន ជនជាតិវៀតណាម ដែលមានអាសយដ្ឋាននៅខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ហើយ (ព័ត៌មានលំអិតអំពីជននេះប្រហែលជាចម្លងមកពីបញ្ជីឈ្មោះអតិថិជនរបស់ក្រុមហ៊ុនទូរស័ព្ទចល័ត)។

ក្រៅពីភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងអំពីបញ្ហាឈ្មោះ លាង សុខជឿននេះ នៅមានចំណុចមួយទៀតគឺ គាត់ជាជនជាតិខ្មែររស់នៅខណ្ឌសែនសុខ រាជធានីភ្នំពេញ។ ជាងនេះទៅទៀត ការថតសម្លេងទូរស័ព្ទនោះ ពុំមានចំណុចណាមួយដែលបញ្ជាក់អំពីខ្លឹមសារនៃការសន្ទនាតាមទូរស័ព្ទឡើយ ។ របាយការណ៍ស៊ើបអង្កេតពុំមាននិយាយអ្វីសោះ អំពីរបៀបដែលនគរបាលខេត្តកំណត់បានអត្តសញ្ញាណ "*អ្នកនៅពីក្រោយខ្នងពីរនាក់*" និងអ្វីដែលអាចចោទប្រកាន់ជនទាំងពីរនាក់នោះដោយរកឃើញថា មានការទាក់ទងគ្នាតាមទូរស័ព្ទជាមួយនឹងមនុស្សដែលហៅថា អ្នកនៅពីក្រោយខ្នងនោះឡើយ។

នៅថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ អយ្យការអមតុលាការខេត្ត បានចេញដីកាបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរប្រឆាំងលើបុគ្គល ៤ នាក់ក្រោមបទផ្សាយព័ត៌មានមិនពិត (យោងតាមមាត្រា ៦២ នៃក្រមព្រហ្មទណ្ឌអន្តរកាល)។ ការចោទនោះ គឺពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងការចែកផ្សាយខិតប័ណ្ណប្រឆាំងរដ្ឋាភិបាលចំនួន ៥៨៧ សន្លឹក កាលពីថ្ងៃទី៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ នៅក្រុងដូនកែវ ខេត្តតាកែវ។ ទន្ទឹមនឹងការចេញដីការបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរព្រះរាជអាជ្ញាបានបើកការស៊ើបអង្កេតជាសាធារណៈមួយ ដើម្បីស៊ើបអង្កេតករណីពាក់ព័ន្ធនឹងជនសង្ស័យទាំង ៤ នាក់ [៤]។

បុគ្គលម្នាក់ក្នុងចំណោម ជនសង្ស័យទាំង ៤ នាក់ដែលត្រូវចោទប្រកាន់ គឺជាបុគ្គលម្នាក់ឈ្មោះ លាង សុខលី ហៅ ជឿន ជនជាតិវៀតណាមមានអាសយដ្ឋាននៅខណ្ឌឫស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ ដែលបានកំណត់នៅក្នុងការបើកការស៊ើបអង្កេត។ ទោះបីជាមានភាពខុសគ្នា មិនស្របគ្នានៅក្នុងរបាយការណ៍នគរបាលខេត្តតាកែវ និងពុំមានភស្តុតាងគ្រប់គ្រាន់ក៏ដោយក៏អយ្យការអមតុលាការពុំបានធ្វើការស៊ើបការស៊ើបអង្កេតបន្ថែមទៀតដែរ មុននឹងសម្រេចចេញដីការបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ។ មូលដ្ឋានតែមួយគត់ក្នុងការចោទប្រកាន់របស់គាត់ គឺផ្អែកលើរបាយការណ៍របស់នគរបាលចេញនៅថ្ងៃទី៣០ ខែមេសា ឆ្នាំ២០១០ តែប៉ុណ្ណោះ។

ការចោទប្រកាន់អំពីការផ្សាយព័ត៌មានមិនពិតទៅលើជនសង្ស័យ ៤នាក់ គឺធ្វើឡើងដោយផ្អែកទៅលើឧប្បត្តិហេតុដែលបានកើតឡើងកាលពី ៤ ខែ កន្លងមកហើយគឺ ថ្ងៃទី៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ ពុំមានអ្វីដែលជាធាតុផ្សំត្រូវធ្វើបន្ទាន់ឡើយ។ គេនៅមិនទាន់ដឹងច្បាស់ថា ហេតុអ្វីបានជាព្រះរាជអាជ្ញាមិនធ្វើការកោះហៅ និងសាកសួរជនសង្ស័យទាំង ៤ នាក់នោះ ដោយយោងតាមមាត្រា១១៤ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។ ដែលការធ្វើបែបនេះ អាចផ្តល់ឱកាសឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាបានដឹងអំពីភាពខុសគ្នាពាក់ព័ន្ធនឹងព័ត៌មានផ្ទាល់ខ្លួនរបស់ជនសង្ស័យយ៉ាងតិចក៏ម្នាក់ដែរ និងអាចប្រមូលព័ត៌មាន

[៤] មាត្រា ១២៤ ទាក់ទងនឹងមាត្រា ៤៣ និង៤៥ (ព្រហ្មទណ្ឌកិតស្រាល) នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

បានច្រើនលើសពីអ្វីដែលមានក្នុងរបាយការណ៍របស់នគរបាលថែមទៀតផង។ ទាំងនគរបាលយុត្តិធម៌ និងព្រះរាជអាជ្ញាពុំបានបង្ហាញនូវចេតនាណាមួយក្នុងការទាក់ទងជាផ្លូវការជាមួយជនសង្ស័យឡើយ នៅក្នុងដំណាក់កាលស៊ើបអង្កេតបឋមរបស់ខ្លួន។

ការស៊ើបសួរដោយចៅក្រមស៊ើបសួរ និងការឃុំឃាំងនៅនគរបាល

បន្ទាប់ពីទទួលបានដីការបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរចុះថ្ងៃទី៧ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ ពីព្រះរាជអាជ្ញា ចៅក្រមស៊ើបសួរ នៅតុលាការខេត្តតាកែវ លោក បួង ឆ្លាម បានដាក់ឈ្មោះជនសង្ស័យទាំង ៤ នាក់ ដែលមានឈ្មោះរួចមកហើយក្រោមការស៊ើបអង្កេតព្រហ្មទណ្ឌជាផ្លូវការ[៥] ចោទពីបទផ្សាយព័ត៌មានមិនពិតពាក់ព័ន្ធជាមួយនឹងការចែកផ្សាយខិតប័ណ្ណចំនួន ៥៨៧ សន្លឹក នៅថ្ងៃទី៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ នៅក្រុងដូនកែវ ខេត្តតាកែវ។ នៅថ្ងៃទី១១ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ គាត់បានចេញនូវ"ដីការបង្គាប់អោយនាំខ្លួន" ដោយយោងតាមមាត្រា ១៨៩ និង ១៩០ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌឱ្យនាំខ្លួនជនសង្ស័យទាំង ៤ នាក់ រួមទាំងឈ្មោះ"*លាង សុខលី ហៅ ជឿន*"ផងដែរ។

មុននឹងចេញដីកាបង្គាប់អោយនាំខ្លួននេះ ចៅក្រមស៊ើបសួរ មិនបានកោះហៅជនសង្ស័យមកសាកសួរទេ[៦]។ ប៉ុន្តែចៅក្រមស៊ើបអង្កេតបានអនុញ្ញាតឱ្យនគរបាលចាប់ខ្លួនជនសង្ស័យ ដោយពុំមានការជូនដំណឹងជាមុនឡើយ។ ដូច្នេះ នៅពេលដែលនគរបាលមកពីនាយកដ្ឋានសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងចាប់ខ្លួន ឈ្មោះ លាង សុខជឿន នៅឯផ្ទះរបស់គាត់នៅថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ គាត់ពិតជាពុំបានដឹងនូវបទល្មើសដែលតុលាការបានចោទប្រកាន់គាត់ទាល់តែសោះ។

យោងតាមមាត្រា ១៩៣ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ " ដីការបង្គាប់អោយនាំខ្លួន" គឺជាការតម្រូវឱ្យមន្ត្រីនគរបាលយុត្តិធម៌នាំខ្លួនជនណាម្នាក់ដែលមានសំអាងច្បាស់លាស់ទៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ "ជាបន្ទាន់"។ ប្រសិនបើ "*មូលហេតុនៃកាលៈទេសៈ*" បុគ្គលដែលពាក់ព័ន្ធមិនអាចត្រូវនាំទៅបង្ហាញខ្លួនដល់ចៅក្រមស៊ើបសួរក្រោយពេលចាប់ខ្លួនបានទេ បុគ្គលនោះត្រូវតែនាំខ្លួនទៅបង្ហាញខ្លួនយ៉ាងយូរបំផុតថ្ងៃបន្ទាប់ បើមិនដូច្នេះទេត្រូវដោះលែង។ ប៉ុន្តែ ក្នុងករណីនេះ នាយកដ្ឋានសន្តិសុខផ្ទៃក្នុងបានពន្យាពេលរហូតដល់ជិត ៣ សប្តាហ៍ ក្នុងការអនុវត្តនីនូវ " *ដីកាបង្គាប់អោយនាំខ្លួន* " ចំពោះលោកលាង សុខជឿន នៅថ្ងៃទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ ដែលត្រូវជាថ្ងៃសៅរ៍ទៀត។ ការពន្យាពេលបែបនេះបានធ្វើឱ្យ " ស្ថានភាព " មិនអាចនាំខ្លួនជនសង្ស័យទៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរ "ភ្លាមៗ"បានឡើយអាស្រ័យដោយថ្ងៃសៅរ៍ជាថ្ងៃដែលតុលាការខេត្តតាកែវសម្រាកពីការងារ។

---

[៥] មាត្រា ១២៦ (១) នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

[៦] មាត្រា ១៨៦ នៃ ក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ការអនុវត្តដីកាអោយនាំខ្លួននោះ គួរត្រូវបានធ្វើឡើងនៅថ្ងៃធ្វើការដើម្បីធានាឱ្យមានការបញ្ជូនជនសង្ស័យភ្លាមៗទៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបសួរខេត្តតាកែវ។ ប៉ុន្តែ ផ្ទុយទៅវិញ លោក លាង សុខជឿន បែរជាត្រូវបានបញ្ជូនទៅអគ្គនាយកដ្ឋាននគរបាលជាតិនៅភ្នំពេញ ហើយត្រូវបានឃុំខ្លួនដោយផ្តាច់ការទាក់ទងអស់រយៈពេល ៣៣ ម៉ោងចាប់តាំងពីពេលដែលគាត់ត្រូវបានចាប់ខ្លួននៅម៉ោង ៦ និង១៥នាទីព្រឹកថ្ងៃសៅរ៍ ទី២៩ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ រហូតដល់ម៉ោង ៣ និង៤០នាទី រសៀលនាថ្ងៃអាទិត្យ ទី៣០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០។

ទោះបីជាមានការស្នើសុំពីសំណាក់គ្រួសារ និងមេធាវីរបស់គាត់ម្តងហើយម្តងទៀតដើម្បីជួបក៏ដោយក៏នគរបាលនៅតែបដិសេធមិនព្រមឱ្យជួប។ ក្នុងកំឡុងពេល ៣៣ ម៉ោងនៅក្នុងការឃុំឃាំងរបស់នគរបាល លោក លាង សុខ ជឿន ត្រូវបានសួរចម្លើយដោយវិធីសាស្ត្រ និងយុទ្ធសាស្ត្រនានាដែលប្តូរផ្លាស់រវាងការគំរាម និងការលួងលោមក្នុងគោលបំណងដើម្បីជម្រិតយកចម្លើយពាក់ព័ន្ធនឹងការចោទប្រកាន់ដែលមានលក្ខណៈមិនច្បាស់លាស់នៅឡើយចំពោះគាត់។

នៅក្នុងភារកិច្ចអនុវត្តច្បាប់ នគរបាលបាលបានអនុវត្តដោយមានការខ្វះចន្លោះក្នុងការជូនដំណឹងទៅលោក **លាង សុខជឿន** អំពីមូលហេតុនៃការចាប់ខ្លួនរបស់គាត់ ព្រមទាំងការបញ្ជូនទៅឃុំខ្លួននៅមន្ទីរឃុំឃាំងរបស់នគរបាលផង និងសិទ្ធិរបស់គាត់ក្នុងការជួបមេធាវី ឬ ជនណាម្នាក់ដែលគាត់ចង់ជួបក្រោយពីត្រូវបានឃុំឃាំងអស់រយៈពេល ២៤ ម៉ោង [៧]។ យោងតាមក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ មន្ត្រីនគរបាលមានកាតព្វកិច្ចក្នុងការធ្វើកំណត់ហេតុឃុំឃាំង ដែលត្រូវដាក់បញ្ចូលនូវ *"អត្តសញ្ញាណនៃជនដែលជាប់ឃុំឃាំង"*[៨] នគរបាលយុត្តិធម៌គួរត្រូវបានកត់ត្រានូវភាពខុសគ្នារវាងសាវតាររបស់លោក លាង សុខជឿន និងជនដែលបានកំណត់អត្តសញ្ញាណនៅក្នុង " *ដីការបង្គាប់អោយនាំខ្លួន*" *ឈ្មោះ លាង សុខលី ហៅ ជឿន ជនជាតិវៀតណាមរស់នៅខណ្ឌឬស្សីកែវ រាជធានីភ្នំពេញ*" ។ ប៉ុន្តែ នគរបាលនៅតែ ពុំបានជូនដំណឹងទៅចៅក្រមស៊ើបសួរអំពីភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងនេះទៀត ឬ ពិចារណាក្នុងការដោះលែង លោក លាង សុខជឿន រងចាំការស៊ើបអង្កេតបន្ថែមទៀតឡើយ។

[៧] មាត្រា ៩៧ នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

[៨] មាត្រា ៩៧ (២) នៃក្រមនីតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន

នៅថ្ងៃសៅរ៍ ទី៣០ ខែឧសភា ឆ្នាំ២០១០ វេលាម៉ោង ៣ និង៤០នាទីរសៀល លោក លាង សុខជឿន បានបង្ហាញខ្លួននៅចំពោះមុខចៅក្រមស៊ើបអង្កេតក្នុងតុលាការខេត្តតាកែវ ដោយមន្ត្រីនគរបាលមកពីនាយកដ្ឋានសន្តិសុខផ្ទៃក្នុង[៩] ។ នេះគឺជាលើកដំបូងដែលមេធាវី និងគ្រួសាររបស់គាត់អាចជួបមុខ លោក លាង សុខជឿនបាន ។

ចៅក្រមស៊ើបសួរ បានស្តីបន្ទោសមន្ត្រីនគរបាលដែលធ្វើរបាយការណ៍ ដោយបានស្លៀកពាក់សម្លៀកបំពាក់ស៊ីវិល និងមិនបានធ្វើរបាយការណ៍ជាលាយលក្ខណ៍អក្សរ ប៉ុន្តែ ក៏បានឈប់ទៅវិញជាការចាត់នូវវិធានការតាមនិតិវិធី ។

នៅក្នុងសវនាការពាក់ព័ន្ធនឹងបញ្ហាការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ន មេធាវីរបស់ លោក លាង សុខជឿន បានលើកឡើងនូវបញ្ហាមួយចំនួនពាក់ព័ន្ធនឹងភាពមិនត្រឹមត្រូវនៃ "ដីការបង្គាប់អោយនាំខ្លួន" ។ សំអាងទៅលើបញ្ហាធ្ងន់ធ្ងរពាក់ព័ន្ធនឹងអត្តសញ្ញាណរបស់ជនសង្ស័យ ដែលមាននៅក្នុងបញ្ជូផ្លូវការដែលបង្ហាញនូវភាពខុសគ្នាយ៉ាងខ្លាំងអំពីបញ្ហាឈ្មោះ សញ្ជាតិ និងអាសយដ្ឋានរបស់កូនក្តី ហើយពេលនោះមេធាវីបានស្នើសុំឱ្យដោះលែង លោក លាង សុខជឿនជាបន្ទាន់ ។

មេធាវីក៏បានទាមទារផងដែរ ដោយលើកឡើងថា ទោះបីជាមានបញ្ហាអត្តសញ្ញាណក៏ដោយក៏គ្មានមូលដ្ឋានច្បាប់ណាដែលអាចបង្វែរពីគោលការណ៍សំខាន់ចែងនៅក្នុងក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ " ថា *ជនដែលត្រូវចោទប្រកាន់ត្រូវតែមានសេរីភាព* "[១០] ។ គាត់បានបញ្ជាក់ថា កូនក្តីរបស់គាត់ត្រូវបានចោទប្រកាន់ពីបទមជ្ឈិមពុំមែនជាបទឧក្រិដ្ឋទេ ។ គាត់ក៏បានលើកឡើងផងដែរថា ការឃុំខ្លួនបណ្តោះអាសន្ននេះ ពុំបានអនុវត្តតាមមូលដ្ឋានដែលមានចែងនៅក្នុងច្បាប់ទេ ។[១១] ដោយសំអាងទៅលើអាសយដ្ឋានអចិន្ត្រៃយ៍របស់លោក លាង សុខជឿន ការងារជាប្រចាំ និងទំនាក់ទំនងគ្រួសារប្រកបដោយស្ថេរភាពទាំងនេះ អាចធានាថា គាត់អាចមានមុខនៅតុលាការគ្រប់ពេលឱ្យតែតុលាការតម្រូវឱ្យគាត់ចូលខ្លួន ។

ទោះបីជាបែបនេះក្តី ចៅក្រមស៊ើបសួរនៅតែបញ្ជាឱ្យនាំខ្លួន លោក លាង សុខជឿន ទៅឃុំឃាំងនៅពន្ធនាគារខេត្ត ។ គាត់បានបញ្ជាក់ពីការបារម្ភថា ជនសង្ស័យ (១) អាចប្រព្រឹត្តបទល្មើសបែបនេះម្តងទៀត[១២] (២) អាចយាយីរំខានដល់សាក្សី ជនរងគ្រោះ ឬ ឃុបឃិតជាមួយជនសមគំនិត[១៣] (៣) ជនសង្ស័យអាចបាត់ខ្លួន[១៤] ឬ (៤) អាចបង្ក

---

[៩] មាត្រា ១៩៣ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

[១០] មាត្រា ២០៣ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

[១១] មាត្រា ២០៥ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

[១២] មាត្រា ២០៥ លេខ ១ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

[១៣] មាត្រា ២០៥ លេខ ២ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ ។

ការគំរាមកំហែងដល់សណ្តាប់ធ្នាប់សង្គម[១៥]។ មូលហេតុទាំងនេះត្រូវបានតុលាការប្រើប្រាស់ដដែលៗ នៅក្នុងករណីនយោបាយ ដើម្បីធ្វើយ៉ាងណាឱ្យជនដែលជាប់ពាក់ព័ន្ធគេចមិនផុតពីការឃុំខ្លួនរហូតដល់អង្គនិតិប្រតិបត្តិដាក់បទបញ្ជាថាត្រូវធ្វើយ៉ាងណាចំពោះករណីនេះ។ ក្រោយមក មេធាវីរបស់គាត់ ក៏ដាក់សំណើជាលាយលក្សអក្សរស្នើសុំដោះលែងកូនក្តីឱ្យនៅក្រៅឃុំក៏នៅតែត្រូវបានតុលាការបដិសេធដោយសំអាងលើមូលហេតុដដែលខាងលើ។

ការចោទប្រកាន់ពីបទផ្សាយព័ត៌មានមិនពិត

យោងតាមដីការបញ្ជូនរឿងអោយស៊ើបសួរ ដោយអយ្យការអមតុលាការ បុគ្គលដែលមានឈ្មោះថា "*លោក លាង សុខលី ហៅ ជឿន*" ត្រូវបានចោទពីបទ ផ្សាយព័ត៌មានមិនពិត[១៦] បញ្ញត្តិ ដែលត្រូវអាជ្ញាធររដ្ឋាភិបាលបានប្រើប្រាស់ដដែលៗជាច្រើនដងមកហើយដើម្បីប្តឹងពួកអ្នកជំទាស់រួមមានអ្នកសារព័ត៌មាន និពន្ធនាយក និងសកម្មជននយោបាយជាដើម[១៧]។

បទល្មើសផ្សាយព័ត៌មានមិនពិតបានចែងថា " ជនណាម្នាក់ដែលទទួលខុសត្រូវក្នុងការបោះពុម្ពផ្សាយ ឬ វិធីទំនាក់ទំនងផ្សេងៗទៀត ដែលសម្រេចក្នុងការផ្សាយ ចែកផ្សាយ ឬ ផ្សាយព័ត៌មានឡើងវិញដែលជាព័ត៌មានមិនពិតប្រឌិត ព័ត៌មានក្លែងក្លាយ ឬ ពាក់ព័ន្ធដោយមិនពិតដល់ជនទី៣ ណាម្នាក់ ហើយធ្វើក្នុងចេតនាទុច្ចរិត ឬ ក្នុងចេតនាព្យាបាទ ហើយអំពើនោះបណ្តាលឱ្យមានការរំខានដល់សន្តិសុខសាធារណៈ "ត្រូវផ្តន្ទាទោសដាក់ពន្ធនាគារពី ៦ ខែ ដល់ ៣ ឆ្នាំ ពិន័យជាប្រាក់ ឬ ទាំងពីរ។ ការចោទប្រកាន់នៅក្នុងករណីនេះ គឺពាក់ព័ន្ធទៅនឹងការការចែកផ្សាយខិតប័ណ្ណចំនួន ៥៨៧ សន្លឹក ដែលប្រព្រឹត្តទៅកាលពីថ្ងៃទី៤ ខែមករា ឆ្នាំ២០១០ នៅក្រុងដូនកែវ ខេត្តតាកែវ។

ក្រៅពីបញ្ហាដែលបង្កើតឡើងដល់ការពាក់ព័ន្ធចំពោះជនសង្ស័យនីមួយៗ បញ្ហាប្រឈមមួយដ៏ធំសំរាប់ការចោទប្រកាន់នោះនឹងបង្ហាញថា តើខិតប័ណ្ណនោះមានសរសេរនូវ "*ព័ត៌មានមិនពិត ប្រឌិត ឬ ក្លែងបន្លំឬទេ*" ដោយហេតុថាព័ត៌មានទាំងនោះសុទ្ធតែជាខ្លឹមសារនយោបាយ ការបញ្ចេញមតិយោបល់។ លើសពីនេះទៅទៀត ទស្សនៈដែលលើកឡើងអំពីការរំខានដល់សាធារណៈ នោះតម្រូវឱ្យព្រះរាជអាជ្ញាបញ្ជាក់ថា ការចែកផ្សាយខិតប័ណ្ណចំនួន ៥៨៧ សន្លឹកនៅក្នុងឧប្បត្តិហេតុមួយនោះ ថាតើវានាំឱ្យមានចលាចលដ៏ធំមួយរញ្ជួយដល់សន្តិសុខ និងសណ្តាប់ធ្នាប់ជាមូលដ្ឋានរបស់ជាតិទាំងមូលដែរឬទេ។

---

[១៤] មាត្រា ២០៥ លេខ ៤ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

[១៥] មាត្រា ២០៥ លេខ ៤ នៃក្រមនិតិវិធីព្រហ្មទណ្ឌ។

[១៦] មាត្រា ៦២ នៃបញ្ញត្តិពាក់ព័ន្ធនឹងតុលាការ និងក្រមព្រហ្មទណ្ឌ និង និតិវិធីអនុវត្តនៅកម្ពុជាក្នុងសម័យអន្តរកាល (ហៅថា ច្បាប់ព្រហ្មទណ្ឌអ៊ុនតាក់)

[១៧] សូមអានរបាយការណ៍ របាយការណ៍សិទ្ធិមនុស្សនៅកម្ពុជាឆ្នាំ២០០៩: ថ្ងៃទី១១ ខែមិនា ឆ្នាំ២០១០ – ក្រសួងការបរទេសសហរដ្ឋអាមេរិក។ http://www.state.gov/g/drl/rls/hrrp/2009/eap/135988.htm

សេចក្តីសន្និដ្ឋាន

ការស៊ើបអង្កេត ការចាប់ និងឃុំខ្លួន លោក លាង សុខជឿន ពីបទព្រហ្មទណ្ឌ បានបង្ហាញឱ្យឃើញនូវការរំលោភលើនិតិវិធីច្បាប់កម្ពុជាយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរជាច្រើនចំណុច។ បញ្ញត្តិទាំងនេះ មានគោលបំណងការពារពលរដ្ឋកម្ពុជាពីការដកហូតសេរីភាពដោយខុសច្បាប់ និងតាមអំពើចិត្ត។

វិធានការដ៏មានប្រសិទ្ធិភាពតែមួយគត់ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាការប្រព្រឹត្តិតាមអំពើចិត្តនៅក្នុងការស៊ើបអង្កេតបទព្រហ្មទណ្ឌទាំងមូល និងការដកហូតសេរីភាពលោក លាង សុខជឿន គឺការការដោះលែងជាបន្ទាន់ និងគ្មានលក្ខខណ្ឌពីការឃុំឃាំងបណ្តោះអាសន្ន។ ជាងនេះទៅទៀត ត្រូវធ្វើការស៊ើបអង្កេតអំពីការឃុំខ្លួនដោយផ្តាច់ការទំនាក់ទំនងរយៈពេល ៣៣ ម៉ោងនៅឯអគ្គនាយកដ្ឋាននគរបាលជាតិ ដោយមន្ត្រីនគរបាលមកពីនាយកដ្ឋានសន្តិសុខផ្ទៃក្នុង។

ព័ត៌មានបន្ថែមសូមទាក់ទង:

លោកស្រី វេជ្ជ. ពុង ឈីវកេក ប្រធានអង្គការលីកាដូ	ទូរស័ព្ទលេខ	០១២ ៨០២ ៦៥០
លោក អំ សំអាត អ្នកគ្រប់គ្រងបច្ចេកទេសឃ្លាំមើលការរំលោភសិទ្ធិមនុស្ស	ទូរស័ព្ទលេខ	០១២ ៣២៧ ៧៧០
កញ្ញា ណាលី ពីឡូក នាយិកាអង្គការលីកាដូ	ទូរស័ព្ទលេខ	១០២ ៨០៣ ៦៥០